

uiste bevestiging der geschied in gesamen Kuyper. De strichillette, maar geslijke breede samenvattingen in Kampen dervinden. Ook in w factoren nu ma-

synthese, die w maar waaraan b a schuldig maken in met voorlichting en met verschillen ist daarin een gro invloed beginnend, dus van bovengroot deel van pri om zelf leiding i, er geen recht n ewaren?

of. Schilder, dat is

an de methode va naar iemand m waarin men mederklieke berichten optreedt tegen te en, waarin men te men, en zich hoop

ieder die de wachrschuwen en het kerken niet onder 17de en 18de ees

chrift O. P. Zier

ker kennis genomort geleiden uitte in het polemisch g-Reformatie".

niet zoozeer tegen d r tegen den toon t ht hij zóódanig v g van 's professen weet ik niet, welk voorhands wil h wel wat overdrift nog niet tot aan i l hij zich diessw den alleen aan o zoo goed als ande ren in toon of w itante figuur, schie ingewikkeld. Ook a ch en de bede, d de van iedere sm doelingen slechts i hem zijn eventuee

Indien men echte deren legt, dan s ga in hun we over zagen, dan d goed in de sches rede zoo hartstoe an allen strijd. B t de volgende v e strijd voor kerdestijds gericht a sterker:

it te storen vrede biedt? — sooren.

ord een Christen. trouwt. en souw!

er in de scheedel stand niet n Vrede,

e, menigeen uit b mij evenwel af, h zo gesteld zijn e leantie in danken zou er, mensche des Heeren zis e-zoo schuw van aen orwaar, een beghebben hem liege Vaarheid. Manne h.l. die Waarheid hun woord alij

en tijdgenoot", d d gang, no. 1) schne r ons nog zoo goe leeft bij den wroed rediking als achthijse richting o en gruwel van ha

In hetzelfde bla B. Wielenga: D naar het Wood t er ook toen v toeh al dat gekri cent geleed op w loelt? De Netelebe van De Sikkel teg over, terwijl W. la 1904, blz. 440 van schreef: ... Erg

is dat hier onreine appels worden geboden op vuile schalen. Tot in de titels der hoofdstukken spreekt de onreinheden, waarmee de stijl van dit boek is door- trokken. Men late deze twee deelen niet slingeren in de huiskamer". (Rullmann i.d. Reform. te jaargang, no. 5). Men ziet, ook in dien tijd werden niet alleen de „appelen", maar ook de „schalen" afgekeurd. Maar wie, die het heil van Sion ter harte gaat, is God niet dankbaar, dat Hij ons in De Sikkel een man gaf, die den moed had alles „radicaal" te bekritiseren? Dat met daarom, nu God ook thans nog mannen geeft, die zich voor de Waarheid in het gericht durven be- roepen, hen niet in hun strijd bemoeilijkt, maar voeler steune door het gebed, opdat zij overeen- komstig Gods wil mogen strijden den strijd des ge- loofs tot eere van den Naam des Heeren en tot heil van onze kerken.

Na groeten,

Je vriend,

O. P. ZIENER.

Enkele andere artikelen over deze zaak bewaar ik nu later, om de verhoudingen niet uit het oog te ver- loeren.

N.S.B.-vuil, en persfoute van gereformeerden.

Enige weken geleden heeft een Amsterdamsch adres, dat thans hetzelfde blijkt te zijn als van den heer E. J. Radam Hzn, Oranje Nassaulaan 15, Amsterdam, „se- cretaris van den Raad voor kerkelijke aangelegenheden" (der N. S. B.) en zich aandienend als „lid der gerefor- meerde kerk van Amsterdam-Zuid", aan onderscheidene gereformeerden toegestonden een stuk persvuil, dat al eerder had bestaan in „Volck en Vaderland". Reeds heeft dit stuk felle afkeuring gekregen van kerkelijke orga- nen (Groningen, Leeuwarden-classis, Loosduinen, en andere) en is het uitgelezen door een schrijver in „De Standaard". Thans is er weer een „open brief" losge- komen.

Ik acht het benoden mij, met dezen heer te disputee- ren. Belangstellende lezers kunnen desgewenscht lezen de „Nieuwe Prov. Gron. Ct" van 23 en 24 Jan. Uit het laatste nr. citeer ik slechts dit:

Wat behoorden diegenen te doen, die den dienst Gods meêndten te mogen vereenigen met den dienst van een heidensch staatsideaal?

Zij behoorden, als zij ernstige menschen waren, aan te toonen, dat zulks kan, dat zulks moet en dat elk bezwaar daartegenover gesteld onwaar is.

Zij behoorden den strijd der beginselen aan te dur- ven. Maar dat durven en kunnen zij niet. Zij spreken veel over brochure IV, waarin een poging wordt ge- waagd om de belijders van den Christus gerust te stellen inzake de houding der N. S. B. tegenover de kerk.

Van een andere brochure durven zij niet te gewa- gen.

Zij doen geen enkele poging om Prof. Schilder te weerleggen.

Zij schelden en henen.

Zij razen met de gewone demagogische praat over cumulatie enz., tegen den staat.

Zij komen met hun vooze beschouwingen over onze staatschuld enz. en over hooge tractementen.

Zij vertellen, dat Hitler zijn salaria heeft afgestaan, maar vergeten te wijzen op de ontzettende weelde, die de nationaalsocialistische bestuurders in Duitschland ten toon spreiden op kosten van het volk.

Zij doen alsof zij de werkloosheid zouden kunnen wegnemen, maar zitten dan verlegen met het Deutsche voorbeeld.

Zij hebben critiek op ons kerkelijk leven en stallen hare verkeerdheden uit.

Zij henen onze predikanten, die immers zulke hooge salarissen hebben.

Zij vertellen dat Prof. Schilder met elke spreek- leurt gold verdient.

Ja, wat dat betreft: als ik ergens „voor niets" over de N. S. B. spreek, noemen de heeren het „koehandel".

De „N. Pr. Gr. Ct." schrijft:

Zij zeggen — en ook dat is echt nationaal-socialis- tische methode: als de N. S. B. niet christelijk is, wat moet zij dan zeggen van de bankroetierspolitiek der rechtsche staatslieden?

Ook dit is typeerend. Al was ik de duivel zelf, wat doet dat af of toe aan de kwestie, of de N. S. B. chris- telijk is? De „verklager der broeders" (Openbaring 12) bedoelt het altijd verkeerd, als hij aanklaagt. Maar niet een van Gods nangeklaagde kinderen is daarmee ge- rechtvaardigd. Zouden zij zich op die manier rechtvaar- digen willen, dan was het een vermeerdering van hun schuld. Daarom is dit persoonlijk gelaster ook zoo dwaas.

Zij maken misbruik van verschil van meening on- der de gereformeerden in zake de mogelijkheid van censuur in onze kerken.

Zij maken misbruik van verschil van meening ont- trent onderlinge polemiek.

Dit alles zegt natuurlijk niets.

Maar zij vergeten Prof. Schilder te bestrijden in hetgeen hij zegt.

Dat kunnen zij niet.

En daarom is het pamflet een eere voor den koe- nen strijder, Prof. Schilder, en wordt ons juist door zulk geschrift duidelijk, dat wij daarin de doen heb- ben met uitingen van den geest uit den afgrond.

Zoo'n pamflet is merkwaardig naïef.

De schrijver, die blijkbaar van gereformeerden huize is — hoe kan een menschenkind in verblindheid ver- vallen — wil Prof. Schilder dwingen om te zwijgen. Hij behoort tot de duistere machten. Hij moet wel weten, dat men hem niet sparen zal. Alles wat men bij elkander kan harken om hem te treffen, wordt in het pamflet genoemd. Alsof dit den hoogleeraar maar even zou kunnen schaden. De woede in dit pamflet bewijst de machteloosheid. Men kan niet antwoorden, en wil toch zijn gang gaan.

Hoe zwak men zakelijk ook staat blijkt uit het feit, dat men natuurlijk niet kan wegdoezelen datgene wat in Duitschland gebeurt.

Laat de heeren maar eens reageeren op de prachtige artikelen, die ons blad gaf omtrent het Deutsche natio- naal-socialisme. En eens letten op de briefkaart, in dit- zelfde nummer afgedrukt.

Intusschen heb ik dezen heer Roskam niets te zeggen, ik heb tot leering van ons eigen leven nog wel iets aan de gereformeerden te zeggen. Het is dit: dat de pers- zonden, binnenshuis begaan, zich buitenshuis wreken. Tot schade van de eenheid van ons volk, en van het werk van Dr. A. Kuyper.

Maar ik bewaar de bijzonderheden nog tot nader order.

K. S.

Geloofsverzekerdheid en zelfanalyse.

Reeds citeerden we een enkele maal artikelen van De C. Veenhof over de vraag, of men zijn geloofsverzekerdheid krijgen kan door analyse van het zieleleven. Over de vraag dus, of ik geloofsverzekerdheid krijgen kan op andere gronden, dan die welke de Dordtsche Leerregels noemen: „de zeer gewisse beloften Gods". Kan ik geloofsverzekerdheid verkrijgen met behulp van gegevens uit de weten- schap der natuurkennis? Of de wetenschap der anthro- pologie? Of de wetenschap der geologie? Of de weten- schap der psychologie? Hangt mijn geloofsverzekerdheid dus aan wetenschappelijke constructies? Zoo ja, dan ziet het er treurig uit voor niet-wetenschappelijke menschen! Hoe weinigen zijn in staat zich wetenschap- pelijk te bedekken, of te hepsychologiseren? Hangt het geloof inderdaad aan wetenschap? De Veenhof merkt op (in zijn artikel Boek v. d. Week in dit nr. verwijst hij er naar) in Geref. Jongel. blad van 13 Dec. j.l.:

Vóór alles willen we nog weer met den meest moge- lijken nadruk voorop stellen, dat een voortdurend zelf- onderzoek en zelfbeproeving (= zelfkeuring) ten aan- zien van de zonden onverbiddelijke eisch blijft. Met niets ontziende scherpte moeten we nagaan, hoe onze daden en gezindheden zijn en hoe onze verhouding tot God den Heere en onze naasten is. Altijd weer op- nieuw moeten we ons stellen voor 's Heeren heilige verbondswet en zonder enige aarzeling moeten we die wet over ons laten richten en alle maskers ons laten afrukken. Niet tevreden moeten we zijn met de erkenning van zoo'n „algemeene zondigheid", in de klacht: „dat we toch zoo verdorven zijn"! Dat is soms zoo heel erg goedkoop en oppervlakkig. Neen, al onze levensdaden en levensverhoudingen in gezin, kerk, staat, kortom in allerlei gemeenschap waarin we ver- keeren, moeten altijd weer opnieuw worden getoetst. We moeten ons afvragen, telkens weer: Zoeken we onszelf, ons „gemak", onze „eer", ons voordeel? Hand- haven we onszelf in plaats van Gods recht? Knoelen we in ons leven? Liegen we? Hatën we nog? Zijn we „gemeen"? Gebruiken we onzen tijd goed? Willen we dienen? De minste zijn? Worstelen we om den Heere gehoorzaam te wezen en zijn we dat ook inderdaad? Bidden we voortdurend en naar de „wet des gebeds"? Dus ook voor ouders, familie, kerk, overheid, vervolg- den enz.? Zoeken we de waarheid Gods en 't vasthou- den daaraan of zoeken we alleen den „vrede", de rust of het baantje? Getuigen we daar, waar God het van ons vraagt? Belijden we werkelijk 's Heeren naam? Krijgt de leugenleer vat op ons? Vertrouwen we werkelijk gansch en al op Christus' offer? Of hebben we nog afgoden, misschien wel onze vroom- heid?

Met zulke vragen als leidraad moeten we telkens weer ons leven in alle richtingen nagaan. Onverbid- delijk. Juist in echte zondekennis is een ontzettend tekort. En dikwijls zijn we blind juist voor die zonde, die ons 't meest vast in haar greep houdt.

Rusteloos moet ook in de prediking naar deze zondeontdekking worden gestreefd. Zulk een prediking brengt schifting: de farizeërs worden woedend en als de prediking voortgezet wordt in de tucht, laten ze zich missechen wel „schrappen", of „stichten" een „nieuwe kerk" of vallen terug in de wereld. En de rijke jongelingen gaan bedroefd heen. Deze rede is hard, zullen dan misschien wel anderen zeggen, wie kan haar hooren?

Heel wat anders dan deze zelfbeproeving is het zelfonderzoek, dat we voortdurend in onze vorige artikelen hebben bedoeld. Oogenschijnlijk is er veel overeenkomst. Maar er is toch een diepgaand verschil, dat vooral schuilt in de bedoeling, die bij dat tweeërlei zelfonderzoek voorzit.

De boven beschreven zelfbeproeving is gericht op de zonde. Men wil die leeren zien, zonder eenige terughouding, om ze daarna te belijden en dan in 's Heeren kracht te bestrijden. Het resultaat van deze beproeving is, dat we ons schamen gaan voor den Heere, onszelf mishagen en voor God veroortmoedigen en weer opnieuw tot Christus' bloed de toevlucht nemen.

Het andere zelfonderzoek gaat na de „akkers" van het „zielleven" om daar allerlei te ontdekken, waar- uit men mag opmaken, dat er toch wel echt leven in ons binnenste is. Berouwen en droefheid over de zonde, liefde tot 's Heeren dienst, liefde tot de broeders, alle mogelijke gevoelens en ervaringen en belevingen wor- den dan opgezocht en bekeken. En uit dien oogst van kenmerken, van levenssteekjes, wil men dan afleiden, concludeeren, dat er toch wel echt leven is in het bin- nenste, dat men „het" gelooven mag, dat er gegronde hoop is voor de zaligheid. Dit onderzoek is dus ge- richt op den „staat" van den onderzoeker. Hoort hij of zij bij de geloovigen of de ongelooovigen, bij de schapen of de bokken?

Nu wij hierover iets willen zeggen, beginnen we met een voor deze kwestie allerbelangrijkste uitspraak van Calvijn. En wel met een stukje uit boek III van zijn Institutie, hoofdstuk 14, § 18. Hij schrijft daar dat „de heiligen, wanneer het gaat over het grond-

vesten en vaststellen van hun zaligheid,*) zonder te letten op de werken, alleen op Gods goedheid de oogen richten."*) En zij wenden niet alleen zich tot haar vóór alles als tot het begin*) van hun gelukzaligheid, maar zij rusten in haar ook als in de vervulling.**) Wanneer de consciëntie zoo gegrondvest, opgericht en bevestigd*) is, wordt ze ook bevestigd*) door het beschouwen van de werken; namelijk in zoverre als zij getuigenissen zijn, dat God in ons woont en regeert. Daar dus dat vertrouwen op de werken geen plaats heeft, tenzij ge- eerst het gansche vertrouwen van uw hart op de barmhartigheid Gods ge- steld hebt,*) mag het niet schijnen te strijden met dat vertrouwen, waarvan het afhankelijk is."*) Dit stuk is van verrassende zuiverheid en scherpte. Enkele woorden en uitdrukkingen heb ik onderstreept. Het citaat is dubbel en dwars waard om uit het hoofd geleerd te worden!

We willen op enkele punten nog even de aandacht vestigen.

*) Grondvesten en vaststellen van de zaligheid ge- schiedt alleen door het oog te richten op Gods goed- heid. Geloof is dus naar buiten zien, omhoog zien. „Het fundament des geloofs is de genadige belofte, omdat op haar het geloof eigenlijk berust" (III, 2, 29). „Zoodra" daarom „ook de minste druppel des geloofs in onze harten is ingedruppeld, be- ginnen we reeds het vriendelijke en liefelijke en ons goedgunstige gelaat Gods te aanschouwen" (III, 2, 19). „Kortom waarlijk geloof is slechts hij, die met een vaste overtuiging er van overtuigd is, dat God hem een genadig en goedgunstig Vader is, en die van Gods goedertierenheid zichzelf alles belooft, die, op de beloften van Gods goedgunstigheid jegens hem ver- trouwend, een onwifelhare verwachting der zaligheid heeft." (III, 2, 16).

Tot Gods goedheid wenden de geloovigen zich dan niet alleen als tot het begin van hun gelukzaligheid! Neen, die vaderlijke goedgunstigheid is het een het al. Alleen daarin rusten de geloovigen. Die is voor hen genoeg. De consciëntie wordt door die goedgunstig- heid, die in het Woord Gods ons voorgehouden wordt, gegrondvest en opgericht, ja maar ook be- vestigd! „Er zijn ook zeer veel menschen, die Gods barmhartigheid zoo opvatten, dat zij daaruit zoo weinig mogelijk troost ontvangen. Want zij wor- den tegelijkertijd door een ellendige angstigheid ge- kweld, doordat zij twijfelen, of Hij hun barmhartig zal zijn; want juist die goedertierenheid, waarvan ze menen volkomen overtuigd te zijn", (veel menschen nemen, naar ze zeggen, van harte aan, dat Jezus Christus de Verlosser is C.V.), „sluiten zij binnen al te nauwe grenzen". (Ze blijven twijfelen of zij zeg- gen mogen mijn Verlosser C.V.). „Immers zij over- leggen zoo bij zichzelf, dat zij wel groot is en over- vloedig, uitgestort over de velen en voor allen beschik- baar en bereid,") maar dat het onzeker is of zij ook tot hen zal komen, of liever of zij tot haar zullen komen.") Deze gedachte is, daar zij mid- den in haar loop blijft stilstaan,") slechts half. (Calvijn ontkent hier dus dat het mogelijk is te gelooven in Christus den Zaligmaker, zonder tegelijk van harte te aanvaarden, dat Hij ook onze Zaligmaker is. C.V.). „En zoo versterkt zij den geest niet zoozeer met onbezorgde gerustheid, als wel bekommert zij hem met onrustige twijfeling. Geheel anders is het besef van vol- ledigheid, welke aan het geloof in de Schrift altijd wordt toegekend, namelijk het besef, dat Gods goedheid, wanneer die ons duid- lijk voor oogen gesteld wordt, buiten allen twijfel stelt." (III, 2, 15).

Is zoo het geloof af, principieel volledig, geworteld en gegrond in Gods beloften en daarin alleen, dan komen eerst de werken, de „vruchten" een rol spelen. Eigenlijk spreekt dit voor wie de Schriftuurlijke op- vating van het geloof belijdt, vanzelf. Want alleen als dat geloof er eenmaal is, kunnen er werken, vruchten, geloofsacties, geloofsreacties ontstaan. Bovendien kan alleen het ware geloof al die verschildende werken, vruchten, bewegingen enz. als vruchten des Geestes herkennen. Het geloof is één, en de vaste geloofswet, dat pas ná en dóór het gelooven, datgene, wat we in het geloof grepen, te „zien" en te „bewijzen" is, is ook één. Het „bewijs" der goede werken kan dus alleen ontstaan dóór het geloof en als „bewijs" van het geloof, achteraf, ook alleen maar gekend worden dóór het geloof. Pas als we, uit- sluitend door af te gaan en ons te verlaten op de beloften Gods, weten, dat we het eigendom van Chris- tus zijn en dat vasthouden, kunnen we de goede wer- ken en de vruchten des Geestes in ons leven ontdekken.

Prachtig zegt Calvijn, dat, als de consciëntie gansch en al gegrondvest, opgericht en bevestigd is, ze nu óók, bovendien nog, als door iets dat er bij komt, bevestigd wordt door het beschouwen der werken; namelijk in zoverre als die getuigenissen zijn, dat God in ons woont en regeert. Dan eerst als we staan in het geloof zien we met groote verwondering de sporen

2) Fransche uitgave. Corpus Ref.: fonder et établir, leur salut, K. S.

3) ... ficient les deux yeux en la seule bonté de Dieu, K. S.

4) Commencement, K. S.

5) l'ayant aussi bien pour accomplissement, y acquiescent du tout, et s'y reposent, K. S.

6) fondée, dressée et conformée, K. S.

7) elle se peut aussi fortifier, K. S.

8) Puis donc que ceste fiance des oeuvres n'a point lieu iniques à ce qu'ayons remis toute la fiance de nostre coeur en la misericorde de Dieu: cela ne fait rien pour monstrier que les oeuvres insuffisent, ou d'elles-mêmes puissent as- seurer l'homme. — In de noot wordt deze fransche tekst vergeleken met den latijnschen, en opgemerkt, de bedoeling is, volgens Calvijn: cettte fiance des oeuvres ne doit pas être envisagée comme contraire à la fiance en la miseri- corde de Dieu de laquelle elle depend, K. S.

9) Wij volgen de vertaling van Dr A. Sizoo. Spatieerin- gen hier en later van ondergeteekende.

10) espandue sur plusieurs, appareillée à tous, K. S.

11) ou plutost s'ils pourront parvenir à elle, K. S.

12) elle demeure au milieu du chemin, K. S.

1) Een uitdrukking van Calvijn, zie z'n verklaring van 1 Tim. 2:1.